

Avdelningen för verksamhetsstöd
Sanja Trkulja
sanja.trkulja@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Socialstyrelsens yttrande över delbetänkandet Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:09)

Socialstyrelsen instämmer med digitaliseringskommissionens bedömning om att strategiska vägval behövs för att säkerställa en framgångsrik digital transformation. Den exponentiella utvecklingen på det digitala området skapar både utmaningar och möjligheter för samhället i stort. Myndigheten välkomnar de sex strategiska områdena som lyfts fram i delbetänkandet och anser att den statliga nivån har en viktig roll att spela i detta.

Allmänna synpunkter

Socialstyrelsen är positiv till de förslag som lämnas i utredningen och ser fram emot att vara med och bidra till en hållbar digital utveckling som gynnar den enskilda individen och samhället i stort. Nedan följer synpunkter kring de förslag som lyfts inom de strategiska områdena för staten.

Strategiska områden för staten

Regelverk som fungerar i och för den digitala omställningen

Myndigheten efterlyser helhetslösningar mellan område nummer 2 Regelverk och område nummer 6 Säkerhet och integritet och att de två perspektiven hanteras tillsammans, inte åtskilda. Det rör inte minst de regelverk Socialstyrelsen har för att samla in data, hålla register och leverera statistik som ofta måste balanseras mycket noga med personsekretess inom PuL-reglerna och andra sekretesslagar såsom offentlighets- och sekretesslagen. I detta arbete är det önskvärt med en förstärkt samordning av juridiska frågor mellan departementen.

Kompetens för det digitala samhället

Socialstyrelsen ser positivt på förslaget att ge kommunala ledare ett kompetenslyft. Samtidigt är det viktigt att kompetensutveckling sker på samtliga nivåer inom den offentliga förvaltningen i syfte att undvika ojämn kompetensutveckling. För att kunna driva digitaliseringen framåt föreslår Socialstyrelsen att

motsvarande kompetensutveckling erbjuds till ledarna för de statliga myndigheterna.

Myndigheten anser att det hade varit önskvärt att utredningen lyfte fram vikten av att jämställdhetsperspektivet även i övriga förslag till kompetenssatsningar.

Infrastruktur för att främja digitalisering

I inledningen till kapitel 4.6 nämns standardisering och interoperabilitet som fundament för organisationer och verksamhetsprocesser att fungera ihop. Socialstyrelsen delar denna beskrivning och efterlyser förslag på hur standarder ska utvecklas och användas och hur interoperabiliteten kan öka. Inom hälso- och sjukvårdsområdet och socialtjänsten finns möjlighet att utveckla tillämpning av standarder för informationshantering. Det finns många, delvis konkurrerande internationella och nationella standarder, och det saknas ännu ett tydligt nationellt regelverk som ger vägledning till branschens aktörer och myndigheter kring hur tjänster ska utvecklas för framtiden. Detta är ett område där ökad interoperabilitet skulle kunna öka nyttovinster för samhället.

Vidare anser Socialstyrelsen att det överstatliga perspektivet på området bör beaktas i högre utsträckning. Standardiseringsområdet är brett och Sverige påverkas i hög utsträckning av arbeten som bedrivs inom många internationella organisationer. Ett exempel är EU-kommissionens arbete för att identifiera gemensamma lösningar för att uppnå interoperabilitet mellan europeiska offentliga förvaltningar, det så kallade ISA-programmet. Socialstyrelsen anser att det är önskvärt att det nationella arbetet med en infrastruktur för att främja digitalisering tar lösningar från det europeiska arbetet där det är lämpligt och relevant, istället för att skapa unika nationella lösningar. Det finns på motsvarande sätt ett behov av att den breda satsningen på digitalisering samordnas med liknande satsningar inom t.ex. e-hälsa för vård och omsorg. Denna koordinering är en förutsättning för att utbyta eller återanvända information där det är önskvärt och tillåtet.

Avseende förslaget om digital post från myndigheten som förstahandsval vill Socialstyrelsen lyfta följande aspekter:

- Säkerhet. En digital brevlåda för alla medborgare kräver en högre säkerhet än dagens e-post eftersom det finns känslig information som skickas. Den högre säkerheten skulle kunna innebära lösningar som t.ex. kryptering och/eller tunnlade säkerhetslösningar.
- Automatisering. Myndigheten förutsätter att systemet tas fram med en automatiserad funktion som håller reda på vad som ska hanteras i digital respektive i pappersform så att en myndighet kan skicka all post till denna funktion. I annat fall finns risk att alla myndigheter måste införa komplexa hanteringssystem för sina försändelser.
- Andra myndighetskontakter. Det är oklart om systemet även är tänkt att kunna hantera post till myndigheterna. Det vore önskvärt att så var fallet. En digital brevlåda med högre säkerhet än dagens e-postsystem skulle möjliggöra utbyte av information med andra myndigheter på ett helt annat sätt än idag. Förslagsvis utvecklas också möjlighet att utbyta säker in-

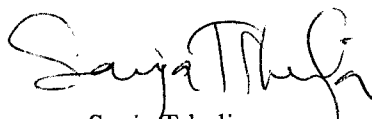
formation, i rätt volymer, med andra myndigheter i det här digitala post-systemet.

Datadriven innovation för tillväxt och välfärd

Det är viktigt att betona att Big Data konceptet till sin natur i viss mån står i motsats till den legala grunden för insamlandet av de uppgifter som Socialstyrelsen har i sina register. Registerinsamlingen är i de flesta fall grundad på att alla uppgifter är insamlade för ett specifikt syfte och grundprincipen är att de inte får användas för andra syften t.ex. olika typer av samkörning. Detta förhållande kräver särskilda analyser utifrån sekretess- och integritetsperspektiv för när, var och hur Socialstyrelsens samlade information kan användas på detta sätt. All data myndigheten samlar in är obligatorisk och så kallad "opt out" existerar inte. Det har medfört ett särskilt starkt lagstöd i offentlighets- och sekretesslagen och personuppgiftslagen, för att den enskilde medborgarens integritet inte ska kunna kompromissas. Statistik på det här området måste därför utvecklas och hanteras med stor eftertänksamhet.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Tomas Hedlund. I den slutliga handläggningen har enhetschef Åsa Fransson, enhetschef Ulrika Freiholtz, enhetschef Marcus Gry och utredare Sara Dahlin deltagit. Föredragande har varit Sanja Trkulja.

SOCIALSTYRELSEN

Tomas Hedlund
Sanja Trkulja